

www.oljan.fo

Jan Müller

21 - 10 - 2012

Johan Dahl - Fylgja oljuboring við stórum áhuga

Nú borað hefur verið á føroyska landgrunninum í meira enn fyra mánaðir er spenningurin sjálvandi stórus í samfelagnum ikki minst í Tinganesi, har bæði Johan Dahl, oljumálaráðharri og Kai Leo Johannessen, løgmaður fylgja boringini við stórum áhuga. Johan Dahl sigur við oljan.fo, at vit mugu gera okkum út við toli. Hinvegin siga bæði hann og løgmaður, at tað hefur stóran týdning fyri teir at vera væl ílættnar til eina føroyska oljuframtíð og fegnast í hesum sambandi um, at teir í heyst høvdu høvi at luttaka á einum orkutoppfundi í Noregi. Ein orkutoppfundur, sum var eitt stig á leiðini at lata teir báðar í ikki bara til føroysku oljuframtíðina men eisini til teir orkuveruleikar, sum gera seg galdandi kring allan heimin í dag. Orkutoppfundurin í Stavanger varð hildin samstundis sum altjóða oljuráðstevnan og framsýningin ONS varð í býnum. Nú nógvu upplýsingarnir frá fundinum hava havt stundir at sodna kenna teir seg enn betri ílættnar til eina komandi føroyska oljuframtíð. Oljan.fo hefur tosað við teir báðar. Løgmaður viðgongur, at oljuáhugi hansara í løtuni mest snýr seg um verandi boring á landgrunninum, men tað eru so mong onnur stór mál í orkuhøpi, sum hava hansara áhuga, eitt nú spurningar viðvíkjandi framtíðar orkuframleiðsluni, varandi orkukeldum og veðurlagsbroytingum, sum lutvíst stava frá brúkinum av fossilum brennievnum so sum koli, olju og gassi. Hittu oljustjórar og ráðharrar Á toppfundinum í Stavanger høvdu løgmaður og landsstýrismaðurin í oljumálum høvi at hitta fleiri av stjórunum fyri heimsins størstu oljufeløg, eitt nú Shell og ConocoPhillips. Teir hittu har eisini orkuráðharrum og stjórnarleiðarum úr fleiri londum. Hetta vóru tveir sera læturíkir dagar, har greitt varð frá teimum stóru avbjóðingunum, sum liggja fyri framman í orkuhøpi. Á fundinum varð kunnað um og skift orð um Menaðkið, sum fevnir um Miðeystur og Norðurafrika. Hvussu óstabilitetur

kann ávirka framtíðar oljuframleiðsluna. Síðani varð arktiska økið viðgjørt, eitt øki, sum eisini Føroyar hava stóran áhuga fyri. Hvørjir eru framtíðar møguleikarnir í Arktis, nú ísurin bráðnar. Har kann blíva hørð kapping eftir tilfeinginum, men økið har er sum so væl regulerað, og har búgva fólk, sum eiga sín part av tilfeinginum. Men fleiri lond liggja framvið, tá talan er um ráevni í Arktis og roynd lond sum Kina, Suðurkorea, EU og onnur lond at fáa umboðan í Arktiska Ráðnum, sum í dag er ovasti myndugleikin í Arktis. Bráðnar ísurin, sum útlit eru til, verður latið upp fyri 25% av øllum oljugoymslum í heiminum. Eisini stóðan hjá sokallaðu Brikslondunum, Brasilia, Ruslandi, Kina, India og Suðurafrika, varð viðgjørð á toppfundinum, har búskaparvøksturur er stórur og har tørvur á orku fer at vaksa. Hvussu koma hesi londini at ávirka alla orkustøðuna í heiminum? Stórar broytingar eru farnar fram í altjóða orkustøðuni í heiminum seinastu 4-5 árini. Kina keypir nú olju frá Saudi Arabia, har USA annars hevur verið stóra keyparalandið, so tað eru stórar broytingar innan oljuvinnuna. Ein er, at USA er vorðið sjálvbjargið við gassi og er farið at útflyta gass. Løgmaður sigur, at orkutoppfundurin í Noregi fyri tíð síðani var ein sera gevandi fundur, har hann og Johan Dahl eisini nýttu høvið at marknaðarføra Føroyar sum leitiøki. Vit eru eitt stabilt land uttan vápn og tað tiltalar oljufeløg, sum vilja bora. Orkuparadoksini Høvuðsyvirkiftin á toppfundinum var spurningurur, hvussu heimurin skal bera seg at í sambandi við sokallaðu orkuparadoksini. Eitt av hesum paradoksum erum møguleikarnir í Arktis, nú ísurin bráðnar, fyri at fáa fatur á olju og gassi um somu tíð sum hetta er ein hóttan móti veðurlagnum. Tess skjótari tú fer eftir kolvetnum, skjótari dálkar tú umhvørvið enn meira, vísir Løgmaður á. Annars er gass er lyklorðið í orkukjakinum í løtuni, og á toppfundinum í Stavaanger, tí tað kann avloysa kol, sum dálkar nógv, og tað kann eisini taka trýstið av oljun. Vit sleppa ikki undan gassi, olju og koli tey mongu næstu árini. Tað er ein sannroynd. Hinvegin noyðast oljufeløgini at brúka nógvar pengar frá oljuvirkseminum til at gera íløgur í varandi orkukeldur. Og tað vóru stjórnarnir í Shell og ConocoPhillips samdir um, greiðir Løgmaður frá. Umframt at leggja seg eftir varandi orkuloymsnum verður eisini alt meira tosað um tað sokallaða orkumixið, ið snýr seg um at brúka tær bestu og minst dálkandi orkukeldurnar. Eisini er semja um, at tað er umráðandi at fáa meira olju og gass upp frá verandi feldum og at kunna goyma CO2. Hetta eru mál, sum stóru oljufeløgini, eitt nú Statoil arbeiða við og eru komnir væl ávegis við. Statoill kunngjórði herfyri, at tað hevur ment tøkniliga útgerð, sum kann nærum tvífalda nøgdina av olju og gassi tað kann fáa upp frá verandi keldum. Eisini arbeiðir felagið við eini sera spennandi ætlan at kunna goyma CO2 útlátið og harvið minka um dálkingina. Eg hevði eina fatan av, áðrenn eg kom á henda fundin, at oljan var tað størsta í orkuhøpi, men tað vísir seg at vera gass. Áhugin fyri at finna og úvinna gass er sera stórur í løtuni, tí tað er reinari og bíligari. Avbjóðingur er logistikkurur, tvs. hvussu tú flytur tað uppá besta máttan til brúkararnar. Tann ótrúliga tøkniliga Løgmaður hevði eisini høvi at vitja sjálva framsýningina á ONS. Og hann viðgongur, at hetta er ein heilt nýggj verð. Tann ótrúliga tøkniliga, sum finst til at leita eftir olju á fjarskotnum økjum sum Føroyum, Alaska osfr. er

nakað av tí fyrsta tú leggur tíl merkis. Og hvussu utlitini eru tyri at tøkniin verður enn meira útbygd í framtíðini, soleiðis at tú eitt kann fáa nógv meira olju og gas supp úr verandi keldum. Løgmaður heldur eins og teir flestu luttakararnir á toppfundinum í Stavanger, at tað er brúk fyri størri dialogi og samstarvi millum vinnuna og politikararnar. Norra er eitt gott dømi um eitt oljuland, har tað er sera tættur dialogur millum stóra Statoil og so politikararnar. Tað er sum um, at politikkur og forrætning flyta seg inn at markinum hjá hvørjum øðrum. Tú hevur fólk hjá Statoil, sum bara hava til uppgávu at hava samband við politikararnar og øvugt, so báðir partar vita, hvønn veg tað ber. Tá tað kemur til at troyta framtíðar orkutilfeingi, má tað vera tað tætta samstarvið millum vinnu og politisku skipanina, sum stýrir gongdini. Eisini ræður eisini um at hava eins lóggávu á hesum øki kring heimin. Í dag er eitt nú lóggávan um ognarrættin sera ymisk frá einum landi til eitt annað Her liggja fleiri avbjóðingar og fara vit kanska at síggja altjóða lóggávur, soleiðis at øll kunnu arbeiða eftir somu premissum vísir løgmaður á. Vit mugu vera við Johan Dahl, landsstýrismaður í oljumálum heldur fundurin í Stavanger var sera gevandi. Hetta hevur verið sera læturíkt fyri okkum, sum eru á veg inn í oljuvinnuna. Talan er nógv um geopolitikk, tá tosað verður um olju og gass og aðrar orkukeldur. Her ikki minst, hvat hendir í Miðeystri, og hvussu tað kann ávirka bæði oljuprís og framleiðslu. Tað hevur verið sera áhugavert at hoyra ymsu partarnar og frætta, hvussu ymisk orkustøðan er kring heimin. Summi lond verða minni heft at innfluttari olju og gassi, eitt nú USA, meðan vakstrarøkisland so sum Brasilia, Kina og India hava brúk fyri meira olju. Johan Dahl heldur eisini, at kjakið um Arktis, bæði hvat leitivirksemi og klimabroytingum var ómetaliga áhugavert ikki minst hvussu man geopolitiskt kann tryggja sær, at tey stóru londini, sum eru í Arktis og hava áhuga fyri Arktis kunnu finna skilagóðar loysnir bæði í sambandi við leiting og trygd. Vit eru ein partur av hesum, tí vit kunnu blíva nógv ávirkað av broytingum í Arktis, ikki minst hvat okkara fiskivinnu viðvíkur. Johan Dahl heldur tað er týðningarmikið at vera við til slíka toppfund sum tann í Stavanger í august, soleiðis at vit sum oljuframleiðandi land um ikki so mong ár, kunnu læra av øðrum, soleiðis henda nýggja vinna kann vera vælvirkandi og trygg fyri okkum eisini. Hann heldur, at vit eiga avgjørt ikki at undirmeta hetta at tú byggja út netverkið og fáa sambond við fleiri av stóru aktørnum í hesi orkuvinnu. Tað er eisini umráðandi, at bæði politikarar og vinnulívsfólk eru við á slíkum tiltøkum ONS, tí her møtir tí mong av teimum, sum eru virkin í oljuvinnuni. Hetta bæði fyri at bjóða føroyska vinnu við tænaðum og veitingum fram og fyri at marknaðarføra Føroyar sum leitiðki. Johan Dahl hevur tí eisini stórar vónir til komandi oljumesuna í Aberdeen í september 2013. Vónandi eru vit tá ein virkin oljutjóð, sum hevur brúk fyri samstarvið við mongu av spælarunum í altjóða oljuvinnuni, og her síggi eg eisini júst granna okkara fyri sunnan sum ein av okkara samstarvsfeløgum. Myndirnar eru frá ONS og toppfundinum í Stavanger í august. Myndatøka oljan.fo/Jan Müller